

Sygn. akt IV KK 236/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **P. M. (M.)**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 25 czerwca 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Rejonowego w C.

z dnia 22 listopada 2011 r., sygn. akt XI K (...),

**uchyla pkt 4 zaskarżonego wyroku, a wydatkami związanymi z
postępowaniem kasacyjnym obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w C., w uwzględnieniu zawartego w akcie oskarżenia wniosku prokuratora o skazanie oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie uzgodnionych kar oraz środków karnych (art. 335 § 1 k.p.k. w brzmieniu wówczas obowiązującym), wydanym na posiedzeniu wyrokiem z dnia 22 listopada 2011 r., sygn. akt XI K (...), uznał P. M. za winnego czynu z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1

k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegającego na tym, że „w dniu 26 lipca 2010 r. w C. dopuścił się oszustwa w postaci wyłudzenia pożyczki gotówkowej w kwocie 11.500 zł na szkodę S. SA w W., poprzez zawarcie umowy pożyczki na swoje nazwisko w oparciu o załączone fałszywe zaświadczenie o swoim zatrudnieniu i zarobkach w W. w C. ul. B., której to pożyczki nie spłacił w terminie” i za to wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 60 stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł (pkt 1 wyroku). Ponadto sąd *meriti* wykonanie orzeczonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 4 lat (pkt 2 wyroku), oddał go w okresie próby pod dozór kuratora (pkt 3 wyroku), zobowiązał oskarżonego w okresie próby do naprawienia w całości szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę pokrzywdzonemu S. SA w W. kwoty 11.500 zł (pkt 4 wyroku), orzekł o dowodach rzeczowych (pkt 5 wyroku) oraz o kosztach postępowania (pkt 6 wyroku).

Wyrok ten zaskarżył w zakresie pkt 4, dotyczącego obowiązku naprawienia szkody, wniesioną na korzyść skazanego kasacją Prokurator Generalny. Zarzucił w niej „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wadliwie sformułowanego wniosku prokuratora o skazanie P. M. bez przeprowadzenia rozprawy, za popełnienie przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i wydaniu wyroku zgodnego z tym wnioskiem, skutkujące rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, to jest art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.) w zw. z art. 72 § 2 k.k., poprzez zobowiązanie oskarżonego do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody, w sytuacji, gdy wcześniej o tożsamym roszczeniu orzekł Sąd w L., wydając w dniu 18 marca 2011 r., sygn. akt VI Nc-e (...), nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym”. W oparciu o ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części orzekającej zobowiązanie oskarżonego P. M. do naprawienia szkody.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna w związku z czym możliwe było jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu bez udziału stron w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, że Sąd Rejonowy w C. uwzględniając wniosek prokuratora złożony w oparciu o przepis art. 335 § 1 k.p.k. nie dopełnił spoczywającego na nim z mocy art. 343 § 7 k.p.k. obowiązku szczegółowej tak formalnej, jak i merytorycznej kontroli tego pisma procesowego, w tym sprawdzenia, czy przedłożone przez prokuratora propozycje zgodne są z ustaleniami stron, a także czy nie popadają w sprzeczność z przepisami prawa procesowego bądź materialnego.

Nie ulega wątpliwości, że złożony w niniejszej sprawie wniosek prokuratora, w części, w której postulował zobowiązanie oskarżonego w okresie próby – na podstawie art. 72 § 2 k.k. – do naprawienia w całości szkody wyrządzonej przestępstwem przez zapłatę pokrzywdzonemu S. SA w W. kwoty 11.500 zł, nie uwzględniał bezspornej okoliczności, iż o roszczeniu tym rozstrzygnął już wcześniej Sąd Rejonowy w L., który nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym z dnia 8 marca 2011 r., sygn. akt VI Nc-(...), zobowiązał P. M. do zapłaty na rzecz S. SA w W. kwoty 12.015,49 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia wydania nakazu do dnia zapłaty, na którą to kwotę składał się kapitał w wysokości 11.308,08 zł oraz odsetki w kwocie 707,41 zł, tytułem niespłaconej pożyczki zaciągniętej we wskazanym S. w dniu 26 lipca 2010 r.

Akceptacja przez Sąd Rejonowy zawartej we wniosku prokuratora błędnej propozycji co do naprawienia szkody doprowadziła w efekcie do rażącego naruszenia art. 415 § 5 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (obecnie art. 415 § 1 k.p.k.). Zgodnie z tym przepisem „W razie skazania oskarżonego lub warunkowego umorzenia postępowania w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienie za doznaną krzywdę. Nawiazki na rzecz pokrzywdzonego, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa

jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono”.

Taka właśnie sytuacja miała miejsce w tym wypadku, skoro w kwestii naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego S. SA w W. związanej z wyłudzoną przez skazanego P. M. w dniu 26 lipca 2010 r. pożyczką, prawomocnie orzeczono przed datą wyrokowania w niniejszej sprawie przez sąd karny powołanym wyżej nakazem zapłaty z dnia 18 marca 2011 r. Na powyższą okoliczność zwrócił już zresztą uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 grudnia 2018 r., IV KK 674/18, pozostawiając bez rozpoznania kasację Rzecznika Praw Obywatelskich wywiedzioną od wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 22 listopada 2011 r., sygn. akt XI K (...), a więc tego samego, który jest przedmiotem obecnej kontroli kasacyjnej.

Bezspornym jest także, że wynikający z art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k. (a obecnie z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k.) zakaz w ramach tzw. klauzuli antykumulacyjnej odnosił się i odnosi do każdego określonego w ustawie wypadku karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody i to niezależnie od tego, czy roszczenie zasądzone w postępowaniu cywilnym zostało skutecznie wyegzekwowane (zob. powołane w kasacji wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2006 r., IV KK 328/06, OSNKW 2007, z. 2, poz. 14; z dnia 18 czerwca 2009 r., IV KK 145/09, OSNKW 2009, z. 9, poz. 77; z dnia 17 lutego 2011 r., II KK 20/11; czy też wydany w obecnym stanie prawnym wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2019 r., III KK 157/19).

Stwierdzone rażące naruszenie prawa procesowego miało przy tym istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją Prokuratora Generalnego wyroku, skutkowało bowiem orzeczeniem o obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 72 § 2 k.p.k. w sytuacji, gdy przeszkodą ku temu był wskazywany wyżej nakaz zapłaty wydany przez sąd cywilny.

Skutkować musiało to uchynieniem wyroku sądu *meriti* w zaskarżonej części i to bez wydawania orzeczenia następczego, gdyż rozstrzygnięcie powyższe przywróci stan zgodny z prawem.

O wydatkach związanych z postępowaniem kasacyjnym orzeczono w oparciu o przepis art. 638 k.p.k.